

REFLEXE PEDAGOGICKÉ PRAXE

UČITELSTVÍ 2. STUPEŇ ZŠ A SŠ

Vzdělávací modul s metodikou a vzdělávacím programem

Pedagogicko-psychologická praxe s pedagogickou a psychologickou reflexí

Materiál byl vytvořen v rámci projektu Podpora pregraduálního vzdělávání na PedF UK
(CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_038/0006965)

Karolina Duschinská, Magdalena Richterová, Anna Páchová (2020)

Licence CC BY-SA 4.0 CZ

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Obsah

1	Úvodní kontext.....	3
1.1	Určení a cíle metodiky.....	3
1.2	Vzdělávací program předmětu Pedagogicko-psychologická praxe	3
1.3	Časový rozsah a aktivity předmětu.....	5
1.4	Vstupní pokyny pro studenty.....	6
2	Úkoly pro pedagogicko-psychologickou praxi.....	7
2.1	Pedagogická komunikace a strategie vyučování.....	7
2.2	Pedagogická práce vyučujících se zaměřením na vybrané aspekty.....	9
2.3	Mikrosituace.....	11
2.4	Žák jako individualita	11
2.5	Třída jako sociální skupina	12
2.6	Závěrečná reflexe pedagogicko-psychologické praxe.....	13
3	Metodická doporučení pro vzdělavatele učitelů.....	14
3.1	Doporučení k zajištění praxe.....	14
3.2	Informace pro školu.....	15
3.3	Informace pro VŠ vyučující reflektivních seminářů.....	16
4	Výsledky učení studujících.....	18
4.1	Oblast školní reality	18
4.2	Oblast analýzy výuky, reflexe a sebereflexe.....	18

1 Úvodní kontext

1.1 Určení a cíle metodiky

Metodika je určena třem **cílovým skupinám**:

- vedoucím reflexe pedagogické praxe z fakultních a spolupracujících škol, kteří vedou studující v předmětu Pedagogicko-psychologická praxe
- vyučujícím vysoké školy, kteří garantují a metodicky řídí předmět Pedagogicko-psychologická praxe a související reflektivní semináře, tj. akademickým pracovníkům z kateder pedagogiky a pedagogické a školní psychologie PedF UK
- studujícím, kteří plní předmět Pedagogicko-psychologická praxe v oborech učitelství pro 2. stupeň ZŠ a SŠ

3

Cílem metodiky je představit organizační a obsahový rámec pedagogicko-psychologické praxe s pedagogickou a psychologickou reflexí v 1. ročníku navazujícího magisterského studia Učitelství pro 2. stupeň ZŠ a SŠ. Nabízí podrobné pokyny k organizaci praxe a návrhy reflektivních úkolů pro studenty.

1.2 Vzdělávací program předmětu Pedagogicko-psychologická praxe

Anotace

V předmětu Pedagogicko-psychologická praxe se studující seznámí s učitelskou profesí a náplní práce profese učitelství v celkovém kontextu chodu školy. Zaměří se na interakci učitele a žáka ve výchovně vzdělávacím procesu z pohledu pedagogického i psychologického i souvisejícími nevýukovými činnostmi. V rámci doprovodných seminářů budou teoreticky reflektovány aspekty

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

výuky a tuto reflexi uplatní studenti při plnění úkolů v portfoliu dle zadání. Praxe na škole probíhá v patnáctičlenných skupinách.

Cíl předmětu

Studující v průběhu observační praxe ve škole zaznamená a analyzuje vzdělávací a výchovné situace, k jejich analýze využije vhodné psychologické, sociálně pedagogické a obecně didaktické koncepty. Ve skupině diskutuje perspektivy žáků a učitelů, s oporou o odbornou argumentaci navrhuje alternativní způsoby řešení praktických situací.

Deskriptory

Pedagogicko-psychologická praxe je naplánována dle původního záměru na jednotlivých školách. Vzhledem k měnící se situaci nemůžeme nyní garantovat (plnou) realizaci praxe přímo ve škole. Ve spolupráci s jednotlivými školami mají katedry pedagogiky a psychologie připravené možnosti alternativního plnění, tak aby zapsaní studenti mohli praxi absolvovat v zimním semestru. Organizace a forma aktivit vedoucích praxí k plnění cílů a sylabu předmětu se může v paralelních skupinách lišit, zejména může jít o účast na přípravě, realizaci a vyhodnocení distanční výuky dle podmínek konkrétních škol. V případě distanční výuky bude předmět realizován v prostředí Moodle a pomocí služby vzdálené konference Zoom.

4

Požadavky k zápočtu:

- Vypracování a odevzdání úkolů v portfoliu.
- Aktivní účast při plnění úkolů zadaných vyučujícím praxe.

Sylabus

Tematické okruhy dle portfolia: učitel – žák – třída, pedagogická komunikace, projektování výuky, prevence, inkluze, dokumentace

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

1.3 Časový rozsah a aktivity předmětu

Praxe ve škole (24 hodin):

- Pozorování vyučovacích hodin ve škole, zaměřené naslechy (12 hodin)
- Tematické semináře s pedagogickými pracovníky školy (4 hodiny)
- Další praktické aktivity: rozhovor s třídním učitelem, rozhovory s žáky a další sběr dat pro psychologicky zaměřené úkoly, studium školní dokumentace, analytické rozbory hospitovaných hodin s pedagogy školy a se spolužáky, pozorování žáků při mimovýukových aktivitách aj. (8 hodin)

E-learning (6 hodin):

- Studium zadání analytických a reflektivních úkolů, zpracování dat z praxe dle pokynů, vypracování a odevzdání úkolů individuálně a ve skupině, případně reakce na zpětnou vazbu od vyučujících

Psychologická reflexe praxe (12 hodin)

- Vstupní analýza psychologicky orientovaných úkolů, očekávání od praxe, učitelovo nastavení mysli (*mindset*)
- Klima školy a klima školní třídy, faktory, které na ně působí
- Mikrosituace – analýza řešení úkolu; faktory ovlivňující vnímání školních situací, odlišné pohledy různých aktérů
- Žák jako individualita, diverzita žákovské populace, podobnosti a rozdíly mezi žáky
- Třída jako sociální skupina, vztahy ve třídě, role vyučujícího, typy interakcí, sociometrie
- Skupinová prezentace volitelného tématu

Pedagogická reflexe praxe, semináře (12 hodin)

- Vstupní analýza pedagogicky orientovaných úkolů, očekávání od praxe, učitelovo pojetí výuky a styly vyučování
- Trénink pozorování výuky, používání popisného jazyka, odlišení dat a interpretací
- Analytický rozbor vyučovací hodiny, odborné zdůvodňování a navrhování alternativních postupů výuky. Pedagogická komunikace a strategie vyučování, podobnosti a rozdíly v různých třídách a u různých vyučujících.

- Škola jako instituce, kultura školy a její prezentace
- Profesní činnosti učitele, profesiogram, spolupráce učitele se školním poradenským pracovištěm a dalšími pedagogickými pracovníky školy
- Skupinová prezentace volitelného tématu

1.4 Vstupní pokyny pro studenty

PŘED NÁSTUPEM NA PRAXI si podrobně prostudujte materiál "PORTFOLIO kompletní zadání úkolů". Získáte představu o obsahovém zaměření pedagogicko-psychologické praxe a budete si moci lépe naplánovat své aktivity. Rozbory úkolů budou součástí práce v seminářích pedagogická a psychologická reflexe praxe. Zvažte, zda chcete celý materiál tisknout nebo zda jej budete mít na praxi k dispozici v elektronické formě.

Vyhledejte WEBOVÉ STRÁNKY školy, kde budete vykonávat pedagogicko-psychologickou praxi a zjistěte priority a zaměření školy.

Podkladem pro vypracování úkolů budou empirická data získaná ve škole převážně metodami pozorování, rozhovoru nebo analýzou dokumentace. Ve školním prostředí se prosíme chovejte citlivě a zdvořile, s respektem k vyučujícím i k žákům.

První dva pedagogické úkoly budete plnit v tříčlenných nebo čtyřčlenných skupinách, třetí úkol je individuální. Součástí zpracování úkolů bude i odborná diskuse se spolužáky ve skupině. Vaše argumentace se bude opírat o teoretické zdroje, nasbíraný empirický materiál i vlastní úsudek.

První úkol je založen na analýze pozorování jedné třídy v interakci s různými vyučujícími. Vyberte si k tomu vhodné pozorovací protokoly a sběr dat pečlivě naplánujte. Druhý úkol má volitelné zaměření – v rámci paralelky byste měli pokrýt všechna témata a ta pak na semináři pedagogické reflexe praxe prezentovat svým spolužákům (upřesní vaši vyučující). Bude dobré, pokud se vám podaří porovnat tři roviny: legislativní, oficiální strategii školy i rovinu praktického naplnění očima vyučujících či žáků.

Termíny prezentace či odevzdání určí váš vyučující. Úkoly odevzdáváte do moodle, název souboru Prijmeni1_Prijmeni2_Prijmeni3. Do SIS zapisuje vyučující pedagogické reflexe až poté, co budete mít ohodnoceny všechny úkoly za psychologickou i pedagogickou část.

2 Úkoly pro pedagogicko-psychologickou praxi

Před začátkem praxe studující absolvují online bezpečnostní proškolení před praxemi a do e-learningu vloží certifikát o absolvování.

2.1 Pedagogická komunikace a strategie vyučování

Povinný úkol pro pedagogickou reflexi, pro všechny studující, písemné zpracování ve dvojicích nebo trojicích.

Cíl úkolu:

Ve svých pozorováních se zaměříte na klíčovou úlohu výukové komunikace, budete sledovat její strukturu a posoudíte souvislost výukové komunikace s vytvářením příležitostí k učení žáků. Charakterizujete komunikační prostředky učitele a strategie vyučování. Porovnáte vybrané charakteristiky výuky dvou vyučujících. Pokud je to možné, půjde o dva vyučující v jedné třídě. V případě virtuálních hospitací se zaměříte na výuku jednoho předmětu dvěma nebo třemi vyučujícími, porovnejte podobnosti a rozdíly.

Forma sběru dat:

V případě prezenční výuky získáváte data pozorováním ve školách.

V případě karanténních opatření a distanční výuky lze data alternativně získat např. přítomností studujících na online výuce. Další variantou je analýza videozáznamů vyučovacích hodin dle doporučení vyučujících, např., viz databáze [virtuálních hospitací](#) na portálu RVP.cz.

Průběh zpracování:

1. Vytvořte dvoučlenné nebo tříčlenné skupiny a vyberte si jednu třídu, kterou můžete opakovaně navštívit. Zvolte si hodiny dvou vyučujících, u kterých budete pozorovat odlišnou strukturu pedagogické komunikace ve třídě.
2. Svá pozorování zaměřte zejména na tyto aspekty:
 - i. Bezpečné a podnětné učební klima
 - ii. Efektivní organizace třídy (strategie řízení třídy a udržování kázně)
 - iii. Jasně a strukturované instrukce
 - iv. Intenzivní a aktivizující výuka
 - v. Výuka učebních strategií (situace podporující rozvoj kompetence k učení)
 - vi. Diferenciace výuky a individuální přístup podle potřeb žáků
 - vii. Aktivní zapojení žáků

Příklady vhodných evaluačních nástrojů najdete v [moodle](#). Ke komplexnímu hodnocení vyučovací hodiny podle této struktury můžete využít nástroj ICALT. Ve spolupráci s vyučujícím pedagogické reflexe praxe může být tento úkol konkretizován i jinak a podle toho můžete volit i jiné evaluační nástroje (pozorovací schémata, hospitační archy).

3. Rozdělte si role ve skupině. Každý člen pracovní skupiny bude hospitovat alespoň dvakrát u každého z obou vybraných vyučujících, celkem tedy pro tento úkol budete zpracovávat záznamy pozorování minimálně čtyř vyučovacích hodin.
4. Souběžně se záznamem pozorování se pokuste zachytit autentické výroky z hodiny a popište kontext, ve kterém komunikace probíhala. Buďte věcní, zaznamenávejte fakta a pozorovatelné jevy, své poznámky a interpretace si zapisujte odděleně.
5. Po hodině podle možností ved'te krátký rozhovor s vyučujícím a zjistěte jeho hodnocení proběhlé vyučovací hodiny. Své interpretace pozorovaných jevů z hodiny diskutujte ve skupině.

6. Společně zpracujte písemný výstup. Pro online spolupráci využijte vhodné sdílené dokumenty (např. Office, Google Disk).

Výstup:

Výstupem úkolu je strukturovaný text v rozsahu cca 3-5 normostran, ve kterém představíte analytické porovnání charakteristik výukové komunikace v hodinách dvou (tří) vyučujících. Posoudíte souvislost výukové komunikace s výskytem situací podporujících učení žáků. Svá tvrzení doložíte výsledky pozorování a pokusíte se je interpretovat ve světle vhodných pedagogických teorií.

Pozn.: Autentické záznamy z pozorování (vyplněné pozorovací archy – nepřepisujte na počítači) budou přílohami práce, dle požadavků vyučujících předložíte nebo naskenujete a vložíte do moodle.

Kritéria hodnocení úkolu:

- hospitační záznamy obsahují pozorovatelné jevy;
- fakta jsou důsledně odlišena od interpretací a hodnocení;
- záznamy obsahují popis kontextu adekvátní terminologií;-
- interpretace záznamů pozorování jsou korektní, přiměřené a doložené fakty (výsledky pozorování nebo datovými fragmenty);
- diskuse zahrnuje analytické porovnání a teoretickou reflexi

2.2 Pedagogická práce vyučujících se zaměřením na vybrané aspekty

Povinně volitelný úkol z pedagogické reflexe, zpracování ve dvojicích nebo trojicích.

Cíl úkolu:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

V úkolu č. 2 se zaměříte na součásti komplexní učitelské role, které přesahují vlastní práci ve vyučování. Vyberete si jedno tematické zaměření:

- A Primární prevence rizikového chování žáků
- B Začleňování žáků cizinců
- C Specifika práce třídního učitele
- D Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Charakterizujete specifické činnosti vyučujících a porovnáte zákonné vymezení těchto činností a jejich reálné naplňování v dané škole.

Průběh zpracování:

1. Vytvořte dvoučlenné nebo tříčlenné skupiny a rozdělte si role ve skupině. Ještě před konáním příslušného tematického semináře s pracovníky školy prostudujte zákonné normy a další závazné pedagogické dokumenty, týkající se zvoleného aspektu pedagogické práce vyučujících. Svá zjištění diskutujte.
2. Zaznamenejte informace z tematického semináře.
3. Veďte krátký rozhovor k dané problematice s jedním nebo dvěma vyučujícími.
4. Analyzujte a diskutujte získané informace.
5. Zpracujte přehled specifických činností a požadavků na vyučující, včetně administrativních. Zachyťte síť vzájemné spolupráce pedagogických pracovníků a jejich specifické kompetence a role, případně spolupráci s dalšími aktéry vně školy.
6. Charakterizujte náročnost jednotlivých rolí, event. požadavky na specifické vzdělávání
7. Vyjádřete se k souladu požadavků vymezených zákonem a normami a jejich reálnému naplňování.
8. Společně zpracujte prezentaci pro ostatní účastníky praxe.

10

Výstup:

Výstupem úkolu je připravená prezentace pro ostatní účastníky praxe, která charakterizuje specifické požadavky na vykonávání učitelské profese vzhledem ke zvolenému aspektu. Obsahuje odpovídající odkazy na zákonné normy a další závazné dokumenty. Vychází z

pedagogické dokumentace školy, reflektuje informace získané ze společných tematických seminářů a z individuálních rozhovorů s pedagogickými pracovníky školy.

Kritéria hodnocení úkolu:

- vhodná struktura práce, adekvátní a jednotná terminologie
- korektní odkazy na zákonné normy a další zdroje
- průkazné záznamy terénního šetření
- odpovídající interpretace a závěry

2.3 Mikrosituace

Úkolem studujících je zpracování pozorované mikrosituace. Práce studentů má obsahovat popis, důvod výběru dané situace, pohledy aktérů, porovnání pohledu aktérů, porovnání vlastního pohledu a pohledu aktérů, návrh změn. Zadání v e-learningu obsahuje návrh struktury a vzorové zpracování úkolu.

11

Výstup úkolu:

Výstupem úkolu je písemný záznam o rozsahu 1-2 normostrany v dané struktuře.

Kritéria hodnocení:

- dodržení struktury práce
- průkazné záznamy terénního šetření
- vlastní pohled na situaci, následná reflexe
- odpovídající interpretace a závěry

2.4 Žák jako individualita

Úkol je skupinový, každá skupina si vybírá jeden úkol z následující nabídky tří dílčích úkolů. Studující se zavazují respektovat zásady GDPR.

- A. Komplexní charakteristika žáka (cca 2 vyučovací hodiny + přestávky + 60 minut po vyučování na rozhovory): Daná skupina si vybírá běžného žáka, na kterého se podrobně

zaměřuje. K tomu využívá metodu pozorování, volného i polostrukturovaného rozhovoru s žákem a s vyučujícími. Výsledkem je komplexní charakteristika žáka a vlastní reflexe plnění daného úkolu. Zadání v e-learningu obsahuje podrobná doporučení ke struktuře a návrh zpracování.

- B. Zapojení žáků do výuky (cca 3 vyučovací hodiny + přestávky na rozhovor s vyučujícími): Daná skupina si vybírá dva žáky, na něž se zaměří rámci pozorování třech různých vyučovacích hodin. Úkolem je zejména všímání si aktivity žáků k plnění úkolů a komunikace s vyučujícími. Po každé vyučovací hodině členové skupiny vedou krátké rozhovory s vyučujícími o daných žácích. Po konci pozorování se krátké rozhovory uskuteční i s pozorovanými žáky. Cílem je zhodnotit méně viditelné faktory (motivace, obliba předmětu, přístup vyučujících), které mají vliv na aktivitu žáků. Text obsahuje profily žáků, jejich srovnání a závěr.
- C. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami (cca 3 vyučovací hodiny + přestávky na rozhovor s vyučujícími + seznámení se s žákovou dokumentací): Daná skupina si vybírá žáka s SVP, prostuduje v literatuře jeho diagnózu a získá veškeré možné informace o daném žákovi, včetně IVP. Kromě toho skupina prostuduje rovněž legislativu a zjistí obecný přístup k žákům s SVP na dané škole.

Výstup úkolu:

Výstupem úkolu je text o rozsahu 3-5 normostrany v dané struktuře.

Kritéria hodnocení:

- dodržení struktury práce
- adekvátní a jednotná odborná terminologie
- průkazné záznamy terénního šetření
- odpovídající interpretace a závěry

2.5 Třída jako sociální skupina

Skupinový úkol, kde si každá skupina vybírá jeden úkol z nabídky tří dílčích úkolů.

- A. Vztahy ve skupině (cca 3 vyučovací hodiny + přestávky): V rámci úkolu studující pozorují třídu z hlediska vztahů mezi žáky. Svoje pozorování komparují s pohledem vybraných žáků a s pohledem vyučujících. Zadání úkolu v e-learningu obsahuje postup sběru dat, návrh struktury textu a vzorový vypracovaný úkol.
- B. Učitelská role při vedení skupiny (6 hodin ve dvou třídách – pozorování třídních učitelů při výuce a při vedení třídnických hodin + rozhovory s vyučujícími): Úkolem je pozorování dvou tříd a jejich třídních učitelů z hlediska učitelské role při vedení třídy (pozorování výuky, rozhovory, návštěva třídnických hodin).
- C. Interakce vyučujících a skupiny (6 hodin v jedné třídě – pozorování 3 vyučujících): Úkolem je pozorovat jednu třídu po dobu 6ti vyučovacích hodin pod vedením tří různých vyučujících a zpracovat analytické porovnání interakce.

Výstup úkolu:

Výstupem úkolu je text o rozsahu cca 3 normostrany v dané struktuře.

Kritéria hodnocení:

13

- dodržení struktury práce
- adekvátní a jednotná odborná terminologie
- průkazné záznamy terénního šetření
- odpovídající interpretace a závěry

2.6 Závěrečná reflexe pedagogicko-psychologické praxe

Povinný úkol z pedagogické reflexe, individuální písemné zpracování

Cíl úkolu:

Budete reflektovat znalosti a zkušenosti získané v průběhu pedagogicko-psychologické praxe z hlediska svého profesního rozvoje.

Průběh zpracování:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Po skončení praktických aktivit a vypracování všech úkolů v portfoliu se zamyslete nad právě proběhlou zkušeností, předmětem jako celkem, praktickými aktivitami ve škole, jednotlivými úkoly v portfoliu i způsoby práce v seminářích. Zpracujte pojednání na téma "Význam pedagogicko-psychologické praxe pro můj profesní rozvoj".

Výstup:

Volný text v rozsahu 1-1,5 strany

Kritérium hodnocení:

- Splnění úkolu, konzistentnost textu

3 Metodická doporučení pro vzdělavatele učitelů

3.1 Doporučení k zajištění praxe

14

Vstřícnost školy. Je důležité, aby vyučující pedagogické reflexe praxe dobře znali danou školu. Kontext školy s funkčním školním poradenským pracovištěm může být určující pro úspěch praxe. Většinou využíváme fakultní školy, které s fakultou dlouhodobě spolupracují a jejich vyučující jsou vstřícní k hospitacím a k rozhovorům se studujícími.

Plánování náslechu. Pobyt patnáctičlenné skupiny studentů je pro provoz školy a pro vyučující náročný. Studující se obvykle rozdělí do čtyř až pěti skupin, pro každou skupinu je naplánován rozvrh na celé semestrální období praxe. Dále se naplánují odborné tematické semináře s pedagogickými pracovníky školy. Rozvrh je pro studující závazný.

Respektování pravidel školy. Doporučujeme vedoucím učitelů praxe, aby studenty seznámili s očekávanými pravidly chování ve škole, která se mohou lišit od prostředí vysoké školy. Nutné jsou včasné příchody, zdravení pedagogických pracovníků, podle pravidel školy často i prezouvání.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

3.2 Informace pro školu

Jaké informace by měla dostat škola, než do ní přijdou studenti?

Spolupráce s UK PedF

- připomenout závazek fakultní školy a ubezpečit, že nedělají nic protizákonného, když např. nechají studenty nahlédnout do dokumentace; zároveň ujistit, že se nejedná o kontrolu
- předem avizovat celkovou výši odměn pro učitele a zaslat formuláře DPP
- rozdělení finančních prostředků obvykle navrhuje pracovník vedení školy, který praxe organizuje

Organizace

- kdo se studenty bude pracovat (pracovník školy i pracovník z PedF)
- časové rozmezí a data návštěv
- preferované předměty a třídy, které mají studenti navštívit
- počet studentů a rozdělení do skupin, studijní obory, kontaktní informace (email)
- počet hodin praxí – během dne i celkový počet hodin během praxe
- požadavky na učebny
- jaké další pracovníky školy je třeba zapojit (forma + časová náročnost zapojení)

15

Cíle praxe

- připomenout, že se nejedná o oborovou praxi
- stručné vyjasnit účel, co konkrétně má být studentům řečeno a ukázáno
- mít k nahlédnutí portfolio nebo alespoň jeho zkrácenou verzi
- škola by měla volit jen třídy a vyučující vhodné k tomuto typu pozorování

3.3 Informace pro VŠ vyučující reflektivních seminářů

Následující doporučení vycházejí z analýzy řešených úkolů v portfoliu

Pedagogická komunikace a strategie vyučování

- často chybí komparace vyučujících, jsou pouze popsány jejich přístupy
- jsou směřována fakta, hodnocení a interpretace
- mělo by být zdůrazněno, že součástí je i nonverbální komunikace (možné zmínit jako příklad jednotlivé oblasti výukové komunikace)
- je vhodné dobře vymežit pedagogické, resp. didaktické zaměření úkolu, vzhledem k úkolu 5C; v obou se porovnávají přístupy různých učitelů ke stejné třídě

Pedagogická práce vyučujících se zaměřením na vybrané aspekty

- Využít skutečnosti, že úkol se prezentuje na setkání (není písemný). Cílem je informovat spolužáky o dané problematice.
- 2.C – Specifika práce třídního učitele se částečně se překrývá s 5.C – Žák se speciálními vzdělávacími potřebami. Je vhodné specifikovat obě perspektivy.

16

Mikrosituace

- studujícím se dobře daří oddělit popis a hodnocení (pomáhá k tomu návrh struktury textu)
- často chybí porovnání různých aktérů situace – to je vhodné upřesnit a zdůraznit
- doporučení zaměřit se na pozitiva, př. *“V závěru se zamyslete nad průběhem situace, vyberte pozitivní aspekty (co funguje), pokud vidíte nedostatek, tak navrhněte zlepšení.”*

Žák jako individualita

- Pro úkol 5.A Komplexní charakteristika žáka je problematické plnění – pro žáky nepříjemné, problém je sehnat 2 strany materiálů od různých učitelů k sepsání tohoto úkolu
- Úkol 5.B Zapojení žáků do výuky vykazuje výrazně vyšší kvalitu zpracování

- studenti dokáží dobře porovnat různé aspekty ovlivňující zapojení žáka
- Otázka: Můžeme vyvodit závěr pro konkrétní pozorované děti nebo obecný závěr?
- Úkol 5.C Žák se speciálními vzdělávacími potřebami se částečně se překrývá s 2.C, je vhodné specifikovat psychologickou perspektivu

Třída jako sociální skupina

- Úkol 6.A Vztahy ve skupině je limitovaný možnostmi náslechu, studující vidí obvykle stejné hodiny (stejný den v týdnu a čas)
- Úkol 6.C Interakce vyučujících a skupiny se částečně se překrývá s úkolem 1; v obou se porovnávají přístupy různých učitelů ke stejné třídě
- Doporučujeme zdůraznit zaměření na sociální interakce a jejich komparaci, nikoliv na didaktiku a styl vyučování
- Uvést více námětů na neformální rozhovory (př. zda žáky hodina bavila, zda byla srozumitelná, hodnocení na škále, kolik se toho naučili apod.)

17

Závěrečná reflexe

- Studující hodnotí jako velmi pozitivní tematické semináře s učiteli z praxe i celkové zaměření praxe a úkolů
- Někteří studující hodnotí negativně náslechy mimo svůj obor. Nabízí se dvě možné interpretace: 1) maximální zaujetí pro vlastní obor; 2) neschopnost dívat se na učitelskou profesi komplexně, za hranici oborové didaktiky. Doporučujeme vysvětlit důležitost komplexního pohledu a vnímání výuky z perspektivy žáka.
- Studující by mohli být explicitně vedeni ke zhodnocení cílů praxe, tj. zapojit i složku sebehodnocení studenta (např. Jak se zlepšily mé analytické schopnosti během praxe?)

4 Výsledky učení studujících

Co má studující po skončení této praxe umět? Podklad pro sebereflektivní práci studujících.

4.1 Oblast školní reality

- ☐ popíše chod školy a jednotlivé pozice a funkce pedagogických pracovníků
- ☐ vysvětlí fungování vedení školy ve vztahu k učitelům, žákům a rodičům
- ☐ prokáže základní znalosti o vedení školní dokumentace (i elektronické)
- ☐ charakterizuje danou školu
- ☐ zná legislativu, IVP, plán podpory, způsob řešení konfliktních situací s dětmi

4.2 Oblast analýzy výuky, reflexe a sebereflexe

Zlepšení vlastních pozorovacích a reflexivních dovedností

- ☐ dokáže vnímat a zaznamenávat dění ve školním prostoru
- ☐ je schopen využívat různé záznamové archy a hodnotící nástroje, dokáže vybrat vhodný nástroj
- ☐ prohloubí dovedností pozorování aspektů hodiny, vyzkouší si různé metody a formy pozorování
- ☐ dokáže vytřídit klíčové informace pro plnění úkolů a pro jeho budoucí praxi
- ☐ sebereflexe
 - zhodnotí vhodnost profese pro sebe samého
 - je schopen reflektovat vlastní subjektivní pocity, které při pozorování zažívá a je si vědom že nutně ovlivňují „objektivní realitu“

Zvýšení citlivosti k perspektivám různých aktérů

- ☐ Studující je schopen porozumět různým perspektivám různých aktérů a jejich vlivu na dění ve školním prostoru.

Uvědomění si komplexnosti učitelské práce, odpoutání se od didaktiky vlastního oboru

- ☐ Rozumí komplexnosti učitelského povolání, dokáže vyjmenovat domény učitelova působení a rozumí vzájemným vztahům mezi nimi
- ☐ Získá představu o tom, jak učitelské povolání konkrétně naplňovat
- ☐ Je si vědom důležitosti znát a umět aplikovat obecné didaktické a výchovné postupy nad rámec vlastního oboru
- ☐ Chápe, že k práci učitele a jeho dalšímu rozvoji je třeba reflektovat svou práci, zkoušet nové věci a snažit se vylepšovat / modifikovat, co nefunguje

Propojení teoretických modelů s pozorováním

- ☐ Dokáže vhodně aplikovat teoretické pedagogické či psychologické modely na pozorovanou školní realitu
- ☐ Má povědomí o tom, jak jednat s rodiči, jak vést třídní schůzky
- ☐ Pojmenuje cíle hodiny a zhodnotí jejich naplnění
- ☐ Nachází klady a zápory situací v hodině, navrhuje zlepšení

Schopnost komparace jednotlivých přístupů

- ☐ Student je schopen odborné komparace různých pedagogických postupů z hlediska stanovených podmínek.

Schopnost posoudit kvalitní výuku a pracovat s posuzovacími nástroji

- ☐ Má přehled o možnostech pro hodnocení kvality výuky
- ☐ Umí vybrat vhodný nástroj pro dané specifické podmínky
- ☐ Dokáže nástroj efektivně ovládat
- ☐ Hodnotí sebe jako pozorovatele (subjektivní realita), učitele, žáky
- ☐ Rozvíjí svou schopnost posuzování kvality edukačního působení

Vlastní poznámky: